ASIANTUNTIJALAUSUNTO 1 (2)
Ilkka Herlin
Cargotec Oy
13.3.2024

Asiantuntijalausunto Suurivaliokunta: Kasvurahoitus uusiutuva energia

E 58/2023 vp Valtioneuvoston selvitys: Suomen avaintavoitteet EU-vaalikaudelle 2024-2029

Asiantuntijalausunnon antaja Ilkka Herlin, Cargotec Oy

Kiitän mahdollisuudesta antaa asiantuntijalausunto ja näkemys liittyen Suomen avaintavoitteiden näyttäytymiseen uusiutuvan energian kasvurahoituksen näkökulmasta.

Asiantuntijalausunto

Uusiutuvalle energialle ja siihen liittyville teknologioille on merkittävää globaalia kysyntää erityisesti vetytalouden syntymisen ja synteettisten polttoaineiden tuotannon osalta. Tähän on johtanut sekä ilmastotavoitteet että tuontiriippuvaisen energiamarkkinan hauraus, joka tuli näkyväksi Venäjän hyökättyä Ukrainaan. Fossiilisten polttoaineiden korvaaminen uusiutuvalla, synteettisellä metaanilla tuo merkittäviä etuja ympäristölle ja energiaturvallisuudelle. Kilpailu muiden suurvaltojen kanssa investoinneista, osaajista ja raaka-aineista on energiamarkkinan jaossa kovaa.

Euroopan tasolla haastavaa on riippuvuutemme tuontienergiasta ja erityisesti maakaasun tuonnista. Tästä riippuvuudesta on syytä pyrkiä eroon ja varmistaa, että emme luo uusia energian tuonnin riippuvuussuhteita. Tavoitteena tulee olla, että Euroopassa tuotetaan paikallisista jakeista energiaa samalla varmistaen ilmastotavoitteiden saavuttaminen. Tämä edellyttää eurooppalaisen uusiutuvan energian tuotannon lisäämistä. Suomen näkökulmasta tärkeää on mahdollistaa uusien teknologia-innovaatioiden syntyminen, kaupallistaminen sekä näiden skaalaaminen ja vienti globaaleille markkinoille. Panostamalla teknologian kehittämiseen ja niiden vientiin saadaan tuloja Suomeen ja vaikutetaan ilmastonmuutokseen globaalisti siellä, missä päästöjä eniten syntyy.

Kansainvälistä yhteistyötä olisi hyvä kehittää siten, että se palvelee Euroopan unionin kilpailukyvyn parantamista. Eurooppa tasolla on tärkeää keskittyä sekä teollisen tuotannon pysymiseen ja uusiin investointeihin Euroopassa sekä teknologioiden ja energian vientiin. Tämä tukee kaikkia Suomen avaintavoitteita ja lisäksi parantaa myös hyvinvointia ja työllisyyttä.

Regulaation ja politiikan lähtökohtana pitäisi olla, että luodaan sellainen markkina, että uusiutuville, fossiilisia polttoaineita korvaaville jakeille on kysyntää. Jos jakeille ei ole kysyntää ei investointeja ja kasvua synny eikä myöskään ilmastotavoitteet realisoidu. Nykyisellään rahoitusmekanismit

tukevat pääasiassa energiantuotannon investointeja. Tarvetta on kuitenkin varmistaa, että tuotettavalle jakeelle on kysyntää, ja että energiantuotantoon tarvittavat teknologiatoimittajat pystyvät skaalaamaan tuotantoaan kysynnän kasvaessa.

Nyt tarjolla olevat Eurooppa tasoiset rahoitusmekanismit yrityksen innovaatioiden kaupallistamiseen ja demonstroimiseen on hakijalle monimutkaisia ja raskaita prosesseja. Rahoitushakemusten tekemisestä on tullut kokoaan oma toimiala, jossa osa rahoituksesta menee hakemiseen erikoistuneille konsulteille ja hakemusten tekemiseen vaaditaan valtavia resursseja ja taloudellisia panostuksia. Tämä on uhkana myös kansallisella tasolla. Hakuprosessin haasteellisuuden takia pienempien yritysten innovatiiviset ratkaisut ja kasvu saattavat jäädä vaille rahoitusta. Tähän voitaisiin tarjota muutosta selkiyttämällä ja helpottamalla hakuprosesseja tai tarjoamalla tukipalveluita pienille yrityksille.

Suurin osa uusiutuvan energian kasvutuista on suunnattu energian tuotantolaitosten investointeihin, kuten esimerkiksi tuulivoimaloille tai vedyn tuotantolaitoksille, mikä on tärkeää. Kuitenkin uusiutuvan energian tuotannon investoinnit edellyttävät skaalausta myös näihin käytettävien teknologioiden tuotannon osalta. Innovatiivisten uusiutuvan energian ja power-to-x teknologioiden tuotannon kasvattamiseen ei juurikaan ole rahoitusinstrumentteja ja tähän olisi hyvä kiinnittää huomiota.

Myös vetytalouden kehittymiseen on suunnattu resursseja niin tuotannon tukemiseen kuin verkostojen rakentamiseen. On kuitenkin hyvä huomata, että vedylle markkinakysyntää on tällä hetkellä vielä sangen vähän ja energiamarkkinalla fossiilisten jakeiden korvaajana vety ei ole suuressa mittakaavassa vielä hetkeen. Tämän takia puhtaan siirtymän nopeuttamiseksi, tuotantohankkeiden edistämiseksi ja kasvurahoituksen näkökulmasta on hyvä tunnistaa koko arvoketju. Myös se millaisille jakeille markkinassa on kysyntää. Yksi heti käyttöönotettavissa oleva polttoaine on synteettinen metaani, jolla voidaan suoraan korvata fossiilisen maakaasun ja LNG:n käyttöä. Vetytalouden synnyttäminen ja kasvu edellyttää rahoitus instrumentteja myös synteettisten polttoaineiden osalta sekä tuotantoon että tuotantoteknologioihin.

Kasvurahoitukseen uusiutuvan energian ja Suomen päätavoitteiden osalta liittyy monta tekijää. Tärkeintä on kuitenkin varmistaa, että markkinoilla uusiutuvien polttoaineiden käyttäminen on kannattavaa ja että teknologiatuotannon kasvuun on suunnattu rahoitusinstrumentteja.